

VU Research Portal

De basis is familie

Steijlen, G.I.J.

2018

document license
Unspecified

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Steijlen, G. I. J. (null). (2018). De basis is familie., Moluks Historisch Museum.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
vuresearchportal.ub@vu.nl

De basis is familie

Column van Fridus Steijlen

Vorige maand eindigde ik mijn column met de opmerking dat ik op de Molukken eens moest rondvragen hoe men over Molukkers 'van buiten' dacht. Dit naar aanleiding van tante Mans die zei dat ze op de Molukken Molukkers die uit Jakarta kwamen, als buitenlanders beschouwden. Tijdens mijn verblijf voor het Kongres Budaya Maluku op Dobo en daarna op Kei Kecil en Ambon, had ik daar ruimte genoeg voor.

Dobo (foto: F. Steijlen)

Tijdens een panel over Molukse identiteit en diaspora sprak ik over onder andere de RMS, het KNIL-verleden en het leven in de Molukse woonoorden en wijken in relatie tot de identiteit van Molukkers in Nederland. Jeanny Vreeswijk-Manusiwa sprak over kumpulans en Verry Patty over de Molukse kerk. Tijdens de discussie over onze papers vroeg een van de aanwezigen aan Jeanny waarom Molukkers in Nederland de RMS niet gewoon overboord zetten, want in de Molukken had men er immers last van. Interessant was dat de vraag aan Jeanny werd gesteld en niet aan mij. Ik was immers over de RMS begonnen en Jeanny had het woord helemaal niet in de mond genomen. Werd Jeanny, als Molukse uit Nederland, ter verantwoording geroepen?

Duidelijk was in ieder geval dat binnen de setting van een wetenschappelijke bijeenkomst dit thema wel aan de orde gesteld kon worden. Want in de meeste gesprekken tussen Molukkers uit Nederland en de Molukkers op de Molukken wordt weinig gesproken over de specifieke geschiedenis van Molukkers in Nederland. Een vriend uit Assen die ik later in Ambon tegenkwam zei: "Men vraagt mij nooit waarom wij

niet terug zijn gekomen, wat eigenlijk een logische vraag zou zijn.” Als er niet over dat deel van de Molukse geschiedenis gesproken wordt, kan men op de Molukken ook niet weten wat de positie van Molukkers is ten aanzien van bijvoorbeeld politieke kwesties, zoals de RMS.

Maar er blijkt toch wel degelijk behoefte om elkaars geschiedenis te leren kennen, merkte ik later toen ik in Ambon tijdens een openbare bijeenkomst werd geïnterviewd over de Molukse geschiedenis in Nederland. En er is behoefte om Molukkers uit Nederland te vertellen over de geschiedenis en cultuur op de Molukken. Zo ontmoette ik op Kei Kecil bung Peny, directeur van de hogere school voor administratie. Hij vertelde dat ze naar aanleiding van contacten met Keiezen uit Nederland boekjes hadden laten maken over de Keiese geschiedenis en cultuur. “Het is belangrijk dat als Molukkers uit Nederland Kei bezoeken, ze niet alleen naar de witte stranden gaan, maar ook komen luisteren naar wat wij te vertellen hebben over de Keiese cultuur en geschiedenis.” Helaas gebeurde dat volgens hem nog te weinig.

Molukkers uit Nederland waren er genoeg. In alle hotels waar ik verbleef kwam ik bij het ontbijt Molukkers uit Nederland tegen. Een aantal omdat ze bezig waren met kleinschalige projecten, bijvoorbeeld via de stichting Mutiara yang Indah, gericht op passende ondersteuning voor mensen met een beperking. Of omdat ze moesten optreden, zoals Joop & Friends die optraden op het Bamboo Music Festival in Ambon. De meesten trokken echter rond om familie te bezoeken en te genieten van de natuur. Die familierelaties leken wel de basis voor al de verschillende vormen van relaties en contacten. Het gaat natuurlijk ook om bekendheid en het gevoel van verbondenheid. Toen Joop Pattinaserany op het Lapangan Merdeka zijn Friends aan het publiek voorstelde door te vertellen uit welke dorpen hun voorouders kwamen, steeg steeds gejuich op uit het publiek. Weten uit welk dorp ze kwamen creëerde een relatie omdat Joop & Friends geplaatst konden worden in de Molukse netwerken en familieverbanden.

Wat op het Lapangan Merdeka gebeurde was een beetje hetzelfde wat ik al vaker had gezien in de hotels of cafés als Molukkers uit Nederland met hun familie samen waren. Dan hadden ze het over hoe de familierelaties liepen, wie bij welke tante of oom hoorde en wie er overleden was. Soms vonden die discussies plaats in vloeiend Maleis. Maar soms ook aftastend in een beetje Maleis en wat Engels. In Natsepa zat ik op een avond naast een Moluks meisje van ergens in de twintig die met haar Nederlandse vriend de Molukken aan het verkennen was. Dus ook de familie. Met gebarentaal, wat woordjes Maleis en Engels voerden ze een gesprek over hun familie en wat hen bezighield. Het enthousiasme om elkaar te willen leren kennen, hoe moeizaam de communicatie ook ging, spatte er vanaf.

Familierelaties als cement voor de verbinding met de Molukken. Zat ik toch nog met de opmerking van tante Mans in mijn achterhoofd dat ze

Molukkers uit Jakarta als buitenlanders beschouwde. Ik vroeg het bung Peny op Kei Kecil. Wat dacht hij van de Molukkers die buiten de Molukken woonden, zijn dat buitenstaanders? "Nee", zei hij resoluut. "Ik heb juist veel familie buiten de Molukken. Die zitten in Jakarta, in Nederland, overal. Dat is allemaal familie en die moeten natuurlijk ook hier komen en horen over onze geschiedenis."

Had tante Mans het dan bij het verkeerde eind? Ik denk het niet helemaal. De basis voor de relaties tussen Molukkers op en buiten de Molukken zijn de familierelaties. En vanuit die relatie is het veilig te praten over ooms, tantes en neven en nichten. Maar zodra het gaat over de positie van Molukkers buiten de Molukken, hun geschiedenis, politiek en cultuur dan wordt het, zoals tijdens de discussie in Dobo bleek, wel ingewikkelder. Daar moeten echt nog verschillende werelden worden overbrugd.

Laatst bijgewerkt: 16 dec. 2018